

Länsstyrelsen i Stockholms poddavsnitt 3 om romsk inkludering: Strategin för romsk inkludering – vad har hänt sedan den initierades utifrån ett ungdomsperspektiv?

Length of recording: 00:41:24

Client: bella.lawson@lansstyrelsen.se

Information:

[?] = Word was not understood completely but meaning is almost correct. Recording point is written to the text e.g. [word? 00:15:44]

[??] = Word could not be understood and therefore could not be written. Recording point is written to the text e.g. [?? 00:15:44]

[text] = Sounds or not transcribed parts are written with square brackets e.g. [laughs] or [interview paused due to a phone call]

[recording starts]

Intervjuare 1 [00:00:07]: Hej och välkomna till att lyssna på den här podden som består av tre delar, där vi lyfter olika teman kopplat till romsk inkludering. Vi som är samtalsledare i den här podden är Abedin Denaj...

Intervjuare 2 [00:00:18]: ...och jag, Mirelle Gyllenbäck.

Intervjuare 1 [00:00:21]: Och vi båda har flera års erfarenhet av att arbeta med frågor som rör romsk inkludering, både på lokal och nationell nivå. Det är länsstyrelsen i Stockholm som producerar den här podden. I det här poddavsnittet ska vi prata mer om just strategi för romsk inkludering som har funnits i tio år. Barn och unga är prioriterad målgrupp inom strategi, men hur man jobbat med det här i praktiken? Vi ska ha ett samtal med två kommuner som kommer att berätta mer om sitt arbete. Är det så att unga romer får sina rättigheter tillgodosedda genom att vi har en strategi som gäller över hela Sverige?

Intervjuare 2 [00:00:59]: Vi ska försöka nysta lite i det här i dagens poddavsnitt, dit vi har bjudit in gäster från två kommuner – Stockholm och Sundsvall. I det här avsnittet har vi med tre personer via länk och vi har en person med oss här i studion. Välkommen till podden Lisa Svensson, strateg på stadsledningskontoret i Stockholms stad, och Jennie Oukbir,

samordnare på arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad också. Och vi har även med Pirjo Linna som är samordnare för nationella minoriteter i Sundsvall och Samanta Selimovic som jobbar i Sundsvalls museum. Välkomna, alla, till den här podden.

Intervjuare 1 [00:01:40]: Länsstyrelsen i Stockholm har ett regeringsuppdrag att samordna och följa upp insatser inom strategi för romsk inkludering. Det betyder att vi ska följa upp hur kommuner och myndigheter arbetar för att romer ska ha samma rättigheter och möjligheter i livet som den övriga befolkningen. Målgruppen för den här podden är tjänstepersoner som jobbar i kommuner, regioner och myndigheter.

Intervjuare 2 [00:02:02]: För att ni som lyssnar på podden ska ha samma förförståelse så kommer här en kort faktaruta till varför vi har en strategi för romsk inkludering i Sverige.

Intervjuare 1 [00:02:13]: Romer är tillsammans med judar, samer, sverigefinnar och tornedalingar Sveriges nationella minoriteter. I Sverige har vi haft en nationell minoritetspolitik sedan år 2000. Anledning till att just dessa grupper har nationell minoritetsstatus är att de har bland annat uttalad samhörighet, att de har uttalat vilja att behålla sin identitet, även att de har historiska eller långvariga band med Sverige. I Sverige har det funnits romsk närvaro ända sedan 1500-talet. I korthet innebär minoritetspolitik att samhället ska genomföra olika typer av åtgärder och insatser så att de nationella minoritetsspråken och kulturerna ska vara en levande och naturlig del i Sverige. Minoritetspolitiken består idag av tre delområden: diskriminering och utsatthet, kultur och språk, och delaktighet och inflytande.

Intervjuare 2 [00:03:06]: Under 2012 så tog regeringen ett beslut om en långsiktig och samordnad strategi för romsk inkludering. Strategin är en förlängning av minoritetspolitiken. Målgruppen är framför allt de romer som befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap, och som är utsatta för diskriminering. Kvinnor och barn är särskilt prioriterade målgrupper. I det här sammanhanget är det viktigt att poängtera att alla som identifierar sig som romer inte per automatik är en målgrupp för strategin. På samma sätt som för minoritetspolitiken så gäller även här självidentifikationsprincipen. Det är med andra ord individen själv som avgör om hen är målgrupp för strategin och vill göra anspråk på sina rättigheter. Målsättningen med strategin är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som en person som inte är rom. Romer har givetvis samma rättigheter i teorin som den övriga befolkningen. Ett flertal utredningar som har gjorts genom åren lyfter dock att många romer upplever att de inte har samma rättigheter i praktiken.

Intervjuare 1 [00:04:18]: Strategin poängterar att insatser som genomförs ska vara långsiktiga och hållbara. Det innebär att arbetet ska genomföras i ordinarie verksamhet och strukturer, och inte vara projektbaserat i sidospår eller vara personbundna eftersom det inte görs någon statistik i Sverige baserat på etnicitet. Inofficiella siffror säger att det finns mellan 50-100 000 romer. Romer är inte en homogen folkgrupp utan består av individer och grupper med inbördes likheter och skillnader. Vill ni veta mer, så gå in på webbplatsen minoritet.se. Då vill vi börja med dig, Lisa Svensson, som jobbar som strateg på stadsledningskontoret i Stockholms stad. Hur länge har man i Stockholms stad arbetat för romers rättigheter? Hur skulle du säga att arbetet har utvecklats genom åren?

Talare 1 [00:05:12]: Ja, det beror lite på hur man räknar. Delar av staden var med i ett nationellt projekt som hette [?? 00:05:18] under åren 2010 och 2014 och det gav oss möjlighet att anställa våra första brobyggare, men det var 2016 som vi ansökte för att bli utvecklingskommun och det var också startskottet till möjligheten att forma ett mer hela staden-perspektiv och ett stadsövergripande arbete med flera av de olika, större förvaltningarna.

Intervjuare 1 [00:05:47]: Du arbetar ju på stadsledningskontoret i Stockholms stad. Hela staden består av 13 stadsdelsförvaltningar och har över 40 000 anställd. Hur arbetar ni för att romsk inkludering ska vara just långsiktig och hållbar?

Talare 1 [00:06:01]: Ja, men precis. Staden är stor och det är många som ska med och ibland leder det till en del sega processer och det kan kräva att vissa snabba lösningar ibland får vika undan för lite längre och strategiska processer och det kan i sig låta lite torrt och tråkigt, men ofta är det det som blir bra i slutändan, även om man inte ser resultatet omedelbart. Men om jag skulle beskriva utifrån min erfarenhet, några av förutsättningar för att kunna utveckla uppdraget långsiktigt så skulle jag lista dels politisk prioritering, att man har med sig politikerna för då har man med sig hela kommunala styrkedjan. Sedan tänker jag att ledningen ska vara med i arbetet, att det inte bara är en samordnare som ansvarar för hela uppdraget, utan att det ska kunna tas beslut och att chefer ska kunna agera dörröppnare i samverkan och i utvecklingsprocessen. Ja, och sedan tänker jag också att man ska ha höga ambitioner. Alltså, forskning visar på att högt uppsatta mål ger bättre resultat än lågsatta och sedan det som ni var inne på tidigare, att jobba i ordinarie struktur och med en systematik. Min upplevelse är att det finns en risk för en del projekt inom romsk inkludering, att de hamnar långt från ordinarie struktur. Sedan tänker jag också att kunskap och utbildning är jätteviktigt. Att man behöver ha utbildningsinsatser för att kunna förvänta sig att chefer och medarbetare långt ut i linjen ska kunna jobba i enlighet med strategin och lyckas få bra resultat. Och sedan det sista tänker jag är delaktighet och inflytande inom romsk inkludering som är jätteviktigt och att man hela tiden arbetar för det. Vi till exempel har samråd, men vi har också haft referensgrupper och sedan har ju vi turen och lyxen att vi

har brobyggare som ständigt, liksom, hämtar in kunskap från målgruppen. Liksom, vårt öra mot marken.

Intervjuare 2 [00:08:05]: Får jag bara snabb, Lisa, komma in? Brobyggare, jag tror inte att alla som kommer lyssna på den här podden vet vad en brobyggare är. Kan du bara jättekortfattat berätta vad en brobyggare är?

Talare 1 [00:08:16]: Just det. En brobyggare är personer med romsk bakgrund som arbetar som brygga mellan romska målgruppen och tjänstepersoner. Arbetar ofta med tillitsskapande.

Intervjuare 1 [00:08:34]: Strategi för romsk inkludering har ju tydligt barn- och ungdomsfokus. Hur har ni arbetat på övergripande strategisk nivå med att få in det här perspektivet i ert arbete?

Talare 1 [00:08:44]: Ja, i samband med att vi blev utvecklingskommun så tog vi fram en kommunal strategi för romsk inkludering. Den bygger på liknande struktur som den nationella, men med ett kommunalt fokus och vår kommuns uppbyggnad. Den är uppdelad efter rättigheter och våra förvaltningar ansvarar för olika rättigheter. Det har också varit väldigt viktigt att ha samma prioriteringar som den nationella strategin, alltså barn- och ungdomsperspektiv och även kvinnor, så det vi har kunnat göra på strategisk nivå, det är att vi i den kommunala strategin har tagit fram tydliga mål som har ett tydligt ungdomsfokus som vi sedan kan följa upp och det kan vara både aktiviteter som ungdomsanställning och sommarjobb om man tänker på arbetsmarknadsförvaltningen, men kan också vara att alla mål ska prioritera unga.

Intervjuare 1 [00:09:39]: I strategin framgår det tydligt att romsk delaktighet och inflytande ska prägla arbetet på alla nivåer. Du har ju berättat om Stockholms stads lokala strategi för romsk inkludering som gäller från 2018 till 2022. I en enkätundersökning med fokus på unga romer som länsstyrelsen tog fram hösten 2021 så framkom det att unga romer är stolta över sin romska identitet, men samtidigt döljer de den i rädslan att uppleva antiziganism. Du, Lisa, jag undrar över en sak. Har unga romer varit involverade och delaktiga i processen med att ta fram strategin? Fanns det några utmaningar?

Talare 1 [00:10:17]: [?? 00:10:17] kommun och strategin togs fram så hölls ett större möte där uppe mot 100 romer deltog och däribland unga, men jag tror att ungdomsperspektivet behöver stärkas ytterligare och ständigt utvecklas, och utmaningarna på strategisk nivå skulle jag säga är att ständigt behöva utveckla struktur för att nå unga på ett sätt som

inkluderar att deras perspektiv kommer fram och att man gör det genom samråd eller på andra sätt.

Intervjuare 1 [00:10:49]: Men du, Lisa, vi är väldigt nyfikna på just HBTQI-perspektivet. Det här är ett perspektiv som är ganska osynligt i arbete för romsk inkludering. Har ni arbetat på något särskilt sätt med att lyfta det här, kopplat till just unga romer?

Talare 1 [00:11:04]: Ja, jag tycker det är en jätteviktig fråga som ni lyfter och i allt vårt arbete när det gäller mänskliga rättigheter och inte minst när det gäller romsk inkludering är det viktigt att se på frågorna utifrån ett intersektionellt perspektiv, det vill säga hur maktrelationer upprätthålls i samspel mellan flera diskrimineringsgrunder, så som etnicitet och sexuell läggning eller etnicitet och funktionsvariation, och jag tycker att arbetet med romsk inkludering under de här åren verkligen har lärt oss att hela tiden behöva synliggöra flera perspektiv och vi kommer att revidera vår strategi och även ta fram en sammanhållen MR-plan och det vi ser som är viktigt att belysa är hur staden kan utveckla ett arbete som utmärks av rättigheter så som jämställdhet, HBTQI, barn och unga, funktionsvariationer och så vidare, och hur de samspelar med varandra.

Intervjuare 1 [00:11:59]: Tack, Lisa, för att du var med i podden.

Intervjuare 2 [00:12:05]: Då vill vi vända oss till dig Jennie Oukbir. Du är samordnare på Arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad. Den nationella strategin för romsk inkludering består ju av olika verksamhetsområden och just området arbete brukar ju lyftas som det mest prioriterade området i syfte att bryta det utanförskap som vissa romer kan befinna sig i och ni på arbetsmarknadsförvaltningen arbetar ju sedan 2014 med romsk inkludering och har en uppsökande hållning gentemot målgruppen. Jennie, skulle du kunna berätta lite mer om det här och vad innebär, liksom, den här uppsökande hållningen i praktiken?

Talare 2 [00:12:42]: Ja, det innebär att inom arbetsmarknadsförvaltningens jobbtorgsorganisation så har vi fyra romska brobyggare och deras uppdrag är just att söka upp personer inom den romska gruppen som inte har en egen försörjning och stötta dessa mot studier eller arbete. I det här uppsökande arbetet så är ett väldigt viktigt moment just det här tillitsskapandet som Lisa tidigare var inne på och det gäller både mot målgruppen och även mot våra medarbetare vid exempelvis jobbtorgen. Och att skapa tillit är ju väldigt viktigt utifrån den historiska diskriminering och utsatthet som gruppen har utsatts för och som har skapat en misstänksamhet mot samhälle och myndigheter. Så man kan alltså säga att brobyggarna ska stötta både personer ur målgruppen, men även våra medarbetare så att de har den kunskapen de behöver i sitt arbete.

Intervjuare 2 [00:13:45]: Du pratar om tillitsskapande insatser. Kan du ge exempel på en sådan insats?

Talare 2 [00:13:50]: Ja, det är ju just brobyggarnas arbete; att stötta personer, att våga ta kontakter som de behöver för att komma vidare till exempelvis studier eller arbete. Jag tänker att det är viktigt att poängtera att vår brobygggarverksamhet är en del av vår ordinarie struktur inom förvaltningen och att det är en del av den ordinarie strukturen blir en förutsättning för att det ska bli ett långsiktigt och hållbart arbetssätt.

Intervjuare 2 [00:14:23]: Vilka fler insatser har ni på arbetsmarknadsförvaltningen genomfört, särskilt då kopplat till unga romer?

Talare 2 [00:14:30]: Först så vill jag nämna att vår förvaltning har ett omfattande uppsökande arbete mot ungdomar generellt och vi strävar hela tiden efter att vår brobygggarverksamhet ska ha en ungdomsinriktning. Detta sker genom samverkan mellan våra brobyggare och våra ungdomsjobbtorg samt kommunens aktivitetsansvar. Sedan har vi inom förvaltningen en insats som heter ungdomsanställning. En ungdomsanställning innebär en anställning under sex månader i någon av stadens verksamheter. Här har vi vissa platser vigda åt ungdomar med romsk bakgrund. De här ungdomarna som får en ungdomsanställning kan jobba inom vitt skilda verksamheter inom staden, men i år så har vi mellan april och oktober haft åtta ungdomsanställda som har varit unga romer som har varit placerade på ett av våra jobbtorg. De här ungdomarna har handletts av våra brobyggare och haft som uppdrag att söka upp unga romer som har behov av insatser kring studier och arbete, så de har helt enkelt fungerat som unga brobyggare.

Intervjuare 2 [00:15:44]: Och hur har de gjort i praktiken då för att nå de här andra ungdomarna i staden?

Talare 2 [00:15:49]: Ja, de har ju då jobbat tillsammans med våra ordinarie brobyggare och använt sig av sina kontaktnät. Vi har ju också en Facebooksida, Romer i Stockholm.

Intervjuare 2 [00:16:02]: Har ni gjort någon uppföljning på det här? Har ni, liksom, sett vad det har resulterat i?

Talare 2 [00:16:05]: Den här insatsen avslutade vi i oktober så att uppföljningen är inte riktigt klar, men jag tänker att den har en dubbel effekt. Dels för de här åtta unga romerna. De har fått en arbetserfarenhet och så guidning att komma vidare med sina studier och arbetssökande samt att de har sökt upp andra unga romer.

Intervjuare 2 [00:16:31]: Utifrån det här som du har lyft nu så är det ju tydligt att det finns unga romer i Stockholm som behöver ett särskilt stöd i kommunen i olika frågor. Du har ju lyft det här med att de ordinarie brobyggarna har ju en väldigt viktig funktion, men hur får ni, liksom, kunskap om det behov som finns? Hur kommer det in till er?

Talare 2 [00:16:56]: Kunskap om behoven får vi också främst genom brobygggarverksamheten och den kännedom de har om målgruppen och målgruppens behov. Vi har även under tidigare perioder haft ungdomsdialoger där vi har fått tag på deltagare genom vår brobyggare, genom Facebooksidan Romer i Stockholm, via Minoritet.se, och där de här dialogerna främst har handlat om att titta på unga romers behov då och kopplat till vår förvaltnings uppdrag, utbildning och arbete. Sedan har vi även under året utfört en ESF-finansierad förstudie i syfte att titta på vilka hinder som finns för kortutbildade romer i sitt möte med vuxenutbildningen och den här förstudien har vi utfört inspirerat av tjänstedesign, vilket innebär att vi har utgått från målgruppens behov och utifrån detta tagit fram åtgärder som vi sedan har återkopplat till målgruppen.

Intervjuare 2 [00:18:11]: Kan du ge exempel på någon sådan åtgärd eller någonting som kom upp i den här förstudien, kortfattat?

Talare 2 [00:18:17]: Ja, det behov vi har sett i förstudien, det gäller– vi har tittat på både att få fler att börja studera och även då att genomföra och slutföra studier, och några av de behov vi har sett som förvaltningen behöver jobba vidare på, det handlar mycket om tillit igen som vi har varit inne på, vägledning, motivation, men även kunskap hos medarbetare om målgruppens behov, och också då kunna få ett korrekt bemötande när man studerar.

Intervjuare 2 [00:18:54]: Men hur gör ni för att nå ut med information till romer i Stockholm med de insatser som ni har, exempelvis på arbetsmarknadsförvaltningen? Hur gör ni? Vilka, liksom, kanaler använder ni er av?

Talare 2 [00:19:07]: Återigen så är det ju brobygggarverksamheten och deras kanaler, men vi har ju då också Facebooksidan Romer i Stockholm där vi når ut med mycket information.

Intervjuare 2 [00:19:15]: Kan du berätta lite mer om den sidan för när vi var inne och kollade för någon dag sedan så hade ju sidan ungefär 2400 medlemmar och det är ju ganska många medlemmar för att vara en Facebooksida och det är en väldigt aktiv sida också. Vilken betydelse har ett sådant konto för romer i Stockholm, men också för att ni ska kunna nå ut med era insatser som ni gör?

Talare 2 [00:19:41]: Ja, jag tänker att den har jättestor betydelse. Dels är det ju en plattform för oss inom arbetsmarknadsförvaltningen att nå ut med information, men det är ju även andra förvaltningar inom staden som använder sig av den.

Intervjuare 2 [00:19:53]: Tack, Jennie, för att du gästade det här poddavsnittet.

Intervjuare 1 [00:20:01]: Då vänder vi oss till Samanta Selimovic. Du har jobbat på Sundsvalls museum och är en av initiativtagarna av utställningen Romska röster i Sundsvall. Kan du berätta mer om utställningen?

Talare 3 [00:20:13]: Utställningen är då gjord av 15 romska ungdomar som bor i Sundsvall och är gjord i ledning av mig och Ramiz Idic och målet med självaste utställningen var att förstärka romska röster och ungdomarnas identitet och ge dem en plattform för att synas och höras. Det var faktiskt Lejla Porovic som var initiativtagaren. Hon är enhetschef på muséet och hon tog kontakt med vår samordnare Pirjo som då i sin tur kontaktade mig och Ramiz, och som sagt var syftet med utställningen då att förstärka och lyfta fram romska unga röster och det var med hjälp av bilder, berättelser, föremål och en bok som vi har skapat fram.

Intervjuare 1 [00:21:09]: Okej. Upplevde du att det var en utmaning att hitta unga romer som ville medverka i utställningen?

Talare 3 [00:21:15]: Utmaningen att hitta ungdomar var inte riktig. Både Ramiz och jag har brett ungdomskontakt nät och vi har ju kulturkompetensen också, och vi vet hur vi ska lägga fram något så att man fångar deras intresse. Att fånga ungdomarnas intresse är det som är utmaningen.

Intervjuare 1 [00:21:34]: Jaha, okej, men hur jobbade ni med att fånga upp deras intresse då?

Talare 3 [00:21:39]: Jo, att finnas där de finns och göra det de vill?

Intervjuare 1 [00:21:43]: Okej. I länsstyrelsens tidigare enkätundersökning så visar det sig att unga romer är stolta över sin identitet, men samtidigt så döljer de sin identitet. Känner du igen den här bilden från Sundsvall?

Talare 3 [00:21:56]: Ja, idag är de det kan jag tycka, men det har inte varit så alltid.

Intervjuare 1 [00:22:02]: Hur menar du nu, att de inte har varit det?

Talare 3 [00:22:05]: Ja, det har ju inte varit en självklar grej för ungdomarna att visa sig och säga "jo, jag är rom."

Intervjuare 1 [00:22:13]: Men har ni gjort några åtgärder för att hjälpa just romer och stärka dem i deras identitet eller vad är orsaken till att du ser den här förändringen just nu?

Talare 3 [00:22:23]: Ja, men till exempel den här utställningen. Det är ju en av de åtgärder som gjordes för att förstärka deras identitet och ge dem en plattform där de kan visa sin stolthet.

Intervjuare 1 [00:22:34]: Just det. Strategin har ju nu funnits i tio år. Tror du att unga romer idag generellt vet om att det finns en strategi för romsk inkludering?

Talare 3 [00:22:44]: Nej, vi saknar ju det här att det är någon som ska ut och jobba med just den frågan. Att man når ut med den infon. Det finns många projektuppdrag som gjordes från Sundsvall. Även fast det inte är någon utvecklingskommun så har det jobbats jättemycket med romsk inkludering, men att man når ut till ungdomar... det saknas just den biten tycker jag.

Intervjuare 1 [00:23:12]: Menar du typ, så här, uppsökande?

Talare 3 [00:23:15]: Ja, att man har lite mer som en... ja, uppsökandeverksamhet eller samråd med dem.

Intervjuare 1 [00:23:23]: Okej. Du har just arbetat med romsk inkludering på lokalnivå nu i några år, både i kommunen och genom att du är aktiv i en förening. Har du upplevt några utmaningar i arbetet som du skulle vilja lyfta?

Talare 3 [00:23:38]: Ja, jag har ju jobbat på väldigt olika nivå och organisationer, men som jag nämnde tidigare: för att inte vara en utvecklingskommun så har ändå kommunen jobbat jättemycket med romsk inkludering, men det saknas den här permanenta biten, att implementera saker efter projektet tar slut och det är något som man skulle egentligen mer fokusera på vem och vad ska ta ansvaret om.

Intervjuare 1 [00:24:06]: Ov sasti samante. Det här betyder "tack för ditt deltagande" på arli-varieteteten.

Talare 3 [00:24:11]: Ov sasti [?? 00:24:12]. Tack alla.

Intervjuare 2 [00:24:20]: Då ska vi vända oss till Pirjo Linna som är samordnare för nationella minoriteter i Sundsvalls kommun och som vi har lyft nu så är ju Sundsvall en av de kommuner som inte har haft särskilda stadsbidrag för att jobba med romsk inkludering på lokal nivå, men skulle du ändå, Pirjo, kunna berätta lite kortfattat om hur ni har jobbat med just romsk inkludering och när, liksom, började arbetet med att stärka romers rättigheter i kommunen?

Talare 4 [00:24:47]: Ja, det arbetet började egentligen då kommunen blev förvaltningsområde för finska språket och jag anställdes för att ansvara för alla [?? 00:24:55] nationella minoriteter i kommunen och det tog inte lång tid innan våra finska romer kontaktade mig och hade många olika förslag som man skulle kunna genomföra i Sundsvall och det var 2014 och 15 började, liksom, arbetet på riktigt när den stora flyktingvågen kom, men också väldigt många utsatta EU-medborgare och det är ju kallt här i norr och det var många hjärtan som var oroliga för människor som tiggde ute på gatorna och från kommunledningen kom det initiativet att göra någonting åt situationen, hjälpa människor som hjälp behöver och då gjorde vi så att vi hade redan fått kontakt med balkanromska aktivister och kommunen gjorde ett avtal bland annat med romska föreningen då att tillsammans med kommunen se över under vintermånader om ett härbärge och samarbetet utmynnade i att nästa år, 2016, ansökte vi om pengar till brobyggare så att där har vi haft statliga pengar. Jag jobbade då under förvaltningen arbetsmarknad och integration och under två års tid när vår brobyggare gick på sin utbildning så gjorde hon också fantastiskt

jobb lokalt. Under det här EU-projektet Utsatta EU-medborgare så etablerades kontakterna med våra lokala romer som ställde verkligen upp för de romer som kom från Europa.

Intervjuare 2 [00:27:03]: Men Pirjo, hur fick ni reda på vilket behov av insatser som fanns? Du berättade ju om det här projektet som ni jobbade med och att ni också är ett förvaltningsområde för finska, men hur fick ni, liksom, reda på vilket behov av insatser det fanns för romer i er kommun?

Talare 4 [00:27:21]: Ja, det kom naturligtvis då när jag fick kontakt med våra lokala romer kring det här EU-projektet och började samarbeta. Då växte det också insikter om hur det förhåller sig egentligen med våra lokala romer, var har man utmaningar med sverigefinska romer eller balkanromer så det var väldigt nyttigt, det här EU-projektet, för att komma närmare våra lokala romer och växte tillit, naturligtvis, som är en förutsättning för att kunna samarbeta och den vägen är det. Även om vår brobyggare flyttade från kommunen så kom Samanta in med sina kunskaper och... då samma förvaltning där vi jobbade så ansökte man om pengar till EU-projekt Romer till arbetsmarknaden och det var rätt ställe att starta ett projekt. Efter samråd med både balkanromer och finska romer så kom behovet av olika åtgärder och insatser fram naturligtvis.

Intervjuare 2 [00:28:47]: Pirjo, i våra årsrapporter som vi på länsstyrelsen har gjort och lämnat till regeringskansliet så har vi lyft att det behövs en långsiktig och permanent finansiering för kommuner som arbetar med frågan och som det har framkommit nu flera gånger i det här poddavsnittet så är ju Sundsvalls kommun en av de många kommuner som inte har haft stadsbidrag för att jobba med frågan på lokal nivå, men alla kommuner ska ju ändå jobba för att främja de nationella minoriteternas rättigheter, oavsett om man har finansiering eller inte. Du har ju varit inne lite grann på det redan Pirjo, det här med ESF-finansiering, men kan du konkretisera lite hur ni i Sundsvalls kommun har arbetat just med romsk inkludering utan ett statligt stöd?

Talare 4 [00:29:30]: Där är det viktigt att det finns skattemedel avsatt för arbetet till exempel just med nationella minoriteter så att det inte bara är stadsbidrag som finansierar olika insatser och åtgärder, och det har vi. Från första början har kommunen skattemedel som man kan använda till romsk inkludering till exempel och det har vi gjort.

Intervjuare 2 [00:29:56]: Det är kommunala medel som du menar då?

Talare 4 [00:29:58]: Det är kommunala skattemedel helt enkelt och som kommer varje år så att det har varit jätte, jätteviktigt och det är inte stora pengar, men man kan göra väldigt

mycket med dessa pengar och det är jag väldigt tacksam för. Just de pengarna har kunnat finansiera en del av brobyggarens anställning då och olika insatser efter detta som kommunen har gjort. I och med att vi blev förvaltningsområde för finska språket så avsattes också kommunala skattemedel årligen till övriga nationella minoriteter och de pengarna har vi använt också enligt minoritetslagen, men även enligt romsk inkludering till olika verksamheter och bland annat kulturförvaltningens insatser och synliggörandet av romsk kultur och språk har varit väldigt framgångsrikt och samarbetet har pågått under flera års tid och Sundsvalls stadsbibliotek blev också i år nominerad och utsedd till romsk läsambassadör så att väldigt mycket samarbete med den förvaltningen har både synliggjort och stärkt romernas ställning hos allmänheten och de själva naturligtvis och stärkt självförtroende för många. Det tror jag säkert.

Intervjuare 2 [00:31:43]: Vad har gett mest effekt skulle du säga?

Talare 4 [00:31:48]: Det är lite svårt att säga, men jag tycker att ESF-projektet... Romer till arbetsmarknaden, även om man fick avbryta på grund av pandemin efter halva tiden så gav det väldigt mycket kunskap och insikter som även flera tjänstemän fick, inte bara jag, och med implementering är det ju viktigt att kunskaper ska spridas och då blev det, upplevde i alla fall jag, en helt annan syn på romska frågor.

Intervjuare 2 [00:32:27]: På vilket sätt ändrades det?

Talare 4 [00:32:30]: Ja, det blev på ett positivt sätt, tycker jag i alla fall, att vi faktiskt har fått en ögonöppnare och att det finns inom olika grupper grupper som behöver speciella insatser så att det räcker inte med att man behandlar alla lika utan det är ju det här klassiska att man behöver se till individens behov och de erfarenheterna som jag tycker att vi fick från EU-projektet har varit väldigt värdefulla så att det är väldigt mycket lättare att jobba efter det med olika [?? 00:33:12]

Intervjuare 2 [00:33:13]: Ja, så det här ESF-projektet har varit vägledande för det arbetet som ni också gör nu?

Talare 4 [00:33:17]: Ja, absolut. Tyvärr kom pandemin emellan, annars hade vi fått ännu bättre resultat naturligtvis och jag är tacksam verkligen för de som arbetade så bra under den tiden som vi hade projektet på gång.

Intervjuare 2 [00:33:38]: Tack så mycket Pirjo och vi ska snart avsluta den här podden, eller det här poddavsnittet, men innan vi gör det så har vi en fråga till er deltagare som är med och det är om det är nu kommuner, regioner eller myndigheter som skulle vilja komma igång att arbeta med frågor som rör romsk inkludering, vad har ni för tips för dem för att komma igång med frågan? Ska vi börja med dig Lisa?

Talare 1 [00:34:04]: Ja, jag skulle tipsa om att göra studiebesök i en annan kommun som har jobbat med frågan. Börja där.

Intervjuare 2 [00:34:11]: Tack. Jennie?

Talare 2 [00:34:17]: Jag skulle tipsa om att börja titta på den ordinarie strukturen inom kommunen och se hur man kan anpassa den för att utveckla romsk inkludering inom det ordinarie arbetet så att det blir långsiktigt och hållbart.

Intervjuare 2 [00:34:33]: Och Samanta, vad säger du?

Talare 3 [00:34:37]: Jag skulle nog säga jobba med romer, inte för romer.

Intervjuare 2 [00:34:43]: Bra. Och slutligen Pirjo, vad har du för tips?

Talare 4 [00:34:48]: Att man involverar olika förvaltningar och försöker hitta de brinnande tjänstemän, men det viktigaste är naturligtvis att vi har kontakt med lokala romer. Utan det kan man inte jobba med dessa frågor helt enkelt. Och att det finns reglemente där man har skrivit in romsk inkludering, likväl verksamhetsplan, vilken förvaltning det nu kan vara eller flera olika förvaltningar så att politiken är med också.

Intervjuare 2 [00:35:22]: Stort tack Jennie, Lisa, Samanta och Pirjo för att ni deltog i det här poddavsnittet.

Talare 2 [00:35:28]: Tack.

Talare 1 [00:35:29]: Tack.

Talare 4 [00:35:31]: Tack.

Talare 3 [00:35:32]: Tack.

Intervjuare 2 [00:35:37]: Så Abedin, nu har vi hört två kommuner prata om sina erfarenheter och hur de har jobbat med romsk inkludering. Både Stockholm och Sundsvall och både kommunerna har ju pratat om sitt arbete kring barn och unga och hur de har, liksom, jobbat med de perspektiven. Är det någonting som du saknar i hela det här strategiarbetet som har flera olika verksamhetsområden? Är det något arbete eller något fokusområde som du saknar eller du märker att man inte har jobbat så mycket med?

Intervjuare 1 [00:36:11]: Ja, det gör jag. Jag märker ju till exempel att det finns inget mål med hur man ska jobba med HBTQI-perspektivet. Det är någonting som saknas och det tycker jag är lite märkligt med tanke på hur man jobbar allmänt med allas lika värde och när man jobbar med strategi för romsk inkludering så känns det som att de personer som har en annan sexuell läggning, att de är på något sätt i ett utanförskap eftersom ingen lyfter upp dem, de får ingen röst. Jag träffar ju mycket sällsynt på någon annan som kanske har en sexuell läggning eller att vi lyfter upp deras rättigheter och att de ska känna sig att de är en del av det här.

Intervjuare 2 [00:36:55]: Hur skulle man kunna göra då? Har du något konkret exempel för kommuner som skulle vilja få in det här perspektivet i arbetet för romsk inkludering? Vad kan de göra?

Intervjuare 1 [00:37:03]: Jo, men det är som jag sa, att gå på den här att tänka intersektionellt på hur man kan arbeta med den här frågan. Att tänka övergripande hur man kan jobba med olika frågor, att de kan gå ihop och inte ha det här tunnelseendet som jag var inne tidigare på.

Intervjuare 2 [00:37:20]: Just det. Och det här poddavsnittet har ju haft fokus på just barn och unga som just är prioriterade målgrupper inom strategin för romsk inkludering, men utifrån ditt perspektiv, hur har man jobbat med just barn och unga inom strategin för romsk inkludering under de här tio åren som strategin har funnits?

Intervjuare 1 [00:37:41]: Jag är i kontakt med relativt många romska barn som har olika romska bakgrunder och när jag frågar dem "vad känner du till om nationella minoriteter?" "Ingenting." "Vad vet du om strategi för romsk inkludering? Det är väldigt, väldigt lite man vet. Det är inte mycket och det är där jag tycker att man har på något sätt brustit i det här arbetet, att nå ut till rättighetsbärarna och höja kunskapen så att de faktiskt vet vilka rättigheter de har och jag tänker även att arbete med romsk inkludering ska vara mer inkluderande, men också anpassande.

Intervjuare 2 [00:38:19]: Hur menar du då?

Intervjuare 1 [00:38:21]: Jo, men då menar jag till exempel att när man ha samråd, då har man det under en vardag och kanske under en skoltid där barn och unga går i skolan, men jag tänker framför allt på ungdomarna som är lite äldre och kanske kan åka till andra städer själv, att de har inte den möjligheten att kunna delta på lika villkor.

Intervjuare 2 [00:38:39]: Och innan vi avslutar den här podden, har du något medskick till de som lyssnar?

Intervjuare 1 [00:38:43]: Jo, men mitt medskick är ju, som jag sa tidigare, just det här med att tänka övergripande hur kan jag säkerställa att jag jobbar rättighetsbaserat, oavsett vilket ansvarsområde jag har så att jag får med alla grupper. Och jag vet att det kan vara en svår fråga, men jag tycker att det är jätteviktigt att tänka just det här med att hur säkerställer jag som tjänsteman att jag tillgodoser allas rättigheter och, jag menar, när man pratar om nationella minoriteter så finns det minoritetslagstiftning som ju är ett krav. Det är ingenting man kan välja att jobba med.

Intervjuare 2 [00:39:18]: Stort tack Abedin och med de orden får vi avsluta den här podden.

Intervjuare 1 [00:39:21]: Tack själv.

Intervjuare 2 [00:39:22]: Tack så mycket Abedin.

Intervjuare 1 [00:39:26]: I det här poddavsnittet hade vi två kommuner som berättade om sitt arbete med romsk inkludering utifrån barn- och ungdomsperspektiv, i Stockholm som har varit en utvecklingskommun och Sundsvall som inte haft särskilda stadsbidrag för att arbeta med romsk inkludering på lokal nivå.

Intervjuare 2 [00:39:43]: Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har tagit fram en webbutbildning som handlar om just minoritetslagen och det här är en grundutbildning som riktar sig till kommuner, regioner och myndigheter där vi fokuserar på just minoritetslagen och hur man som förvaltningsmyndighet kan jobba med lagen i praktiken, men också utifrån ett rättighetsperspektiv. Den här utbildningen tar ungefär två timmar att genomföra och den består av både animeringar, men också filmer där vi gör olika nedslag i verksamheter i Sverige som jobbar med minoritetsfrågan utifrån olika perspektiv. Den här webbutbildningen tar ungefär två timmar att genomföra, men man kan självklart göra den i sin egen takt och man kan också pausa utbildningen när man tar del av den så vi vill jättegärna att ni tar del av den här webbutbildningen och för att hitta webbutbildningen, då går ni in på www.minoritetsutbildning.se eller på www.minoritet.se, så kan ni också hitta den där utbildningen där. Den här podden görs av länsstyrelsen i Stockholm inom uppdraget att samordna och följa upp insatser inom strategin för romsk inkludering. Ljudtekniker var Mirsad Sahiti från Romska språkcentralen. Vi som är samtalsledare är jag, Mirelle Gyllenbäck, och...

Intervjuare 1 [00:41:15]: ...Abedin Denaj.

Intervjuare 2 [00:41:16]: Tack och hejdå.

Intervjuare 1 [00:41:18]: Hejdå.

[recording ends]